

Gezondheidsenquête, Leefstijlmonitor en Gezondheidsmonitor

12 april 2018
Christianne Hupkens

Centraal Bureau
voor de Statistiek

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête
 - Opzet en inhoud van de enquête
 - Een korte geschiedenis
 - Enkele resultaten
2. Leefstijlmonitor
 - Opzet en inhoud van de enquête
 - Enkele resultaten
3. Gezondheidsmonitor
 - Opzet en inhoud van de enquête
 - Enkele resultaten

Gezondheidsenquête sinds 1981

De Gezondheidsenquête (GE) geeft al 37 jaar een overzicht van ontwikkelingen in gezondheid, medische consumptie, leefstijl en preventief gedrag van de Nederlandse bevolking.

Gezondheidsenquête: vragenlijst

Informatie over subjectieve onderwerpen, zoals ervaren gezondheid

Veel informatie per persoon: verbanden onderzoeken, bijv. tussen roken en gezondheid

Zelf bepalen welke informatie we verzamelen

Gezondheidsenquête: gezondheid

- Ervaren gezondheid
- Psychische gezondheid
- Langdurige aandoeningen
- Ziekten
- Beperkingen

Gezondheidsenquête: zorggebruik

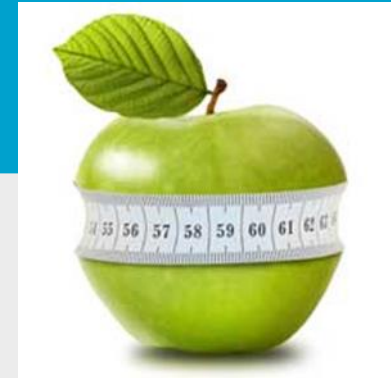

Contact met:

- Huisarts
 - Specialist
 - Tandarts
 - Fysiotherapeut
 - Alternatief genezer
 - Psycholoog/psychiater/psychotherapeut
 - Orthodontist en mondhygiënist
-
- Ziekenhuisopnamen (met en zonder verblijf)
 - Medicijngebruik (voorgeschreven en niet-voorgeschreven)
 - Thuiszorg
 - Mantelzorg
 - Zorg in buitenland

Gezondheidsenquête: leefstijl

- Roken
- Alcohol
- Drugs
- Bewegen
- Voeding
- Gezond gewicht
- Seksuele gezondheid
- Ongevallen

Gezondheidsenquête: steekproef

- Iedere maand
- Steekproefkader: Basisregistratie Personen (BRP)
- Personen van 0 jaar en ouder
- Niet in instellingen
- Iedereen evenveel kans

Gezondheidsenquête: waarneming

- schriftelijke vragenlijst
- mondelinge interviews
- telefonische interviews
- vragenlijst via internet

Gezondheidsenquête: verwerking, analyse en output

Verwerking

- Alle data samengevoegd in 1 databestand
- Wegen → representatief beeld van Nederland

Analyse & output

- StatLine
- Maatwerktabellen
- Nieuwsberichten
- Achtergrondartikelen of hoofdstukken
- Wetenschappelijke artikelen

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

Gezondheidsenquête: een korte geschiedenis

Vanaf 1981 een jaarlijkse Gezondheidsenquête

- hoofdthema's: gezondheid en medische consumptie
- vanaf 1989 ook leefstijl: roken en alcohol
- waarneming: mondelinge interviews

Data van 1981 t/m 1996:

- zijn niet beschikbaar via remote access/on site
- wel via DANS

De Gezondheidsenquête vanaf 1997

In 1997 ging de Gezondheidsenquête op in het Permanent Onderzoek LeefSituatie (POLS)

Grote groep mensen kreeg een basisvragenlijst (POLS Basis):

- 25 duizend tot 80 duizend respondenten
- daarin enkele gezondheidsvragen: ervaren gezondheid, belemmeringen, huisartscontact, roken

De Gezondheidsenquête vanaf 1997

Daarna verdeling respondenten over verschillende modules:

- Gezondheidsmodule: ca. 10 duizend respondenten (POLS Gezondheid)

Bestanden van POLS Basis en POLS Gezondheid vanaf 1997:

- beschikbaar via remote access
- koppelbaar met andere bestanden

De Gezondheidsenquête vanaf 2010

GE is weer een zelfstandig onderzoek, POLS bestaat niet meer

GE te duur geworden, introductie internetwaarneming

- Nieuw design sinds 2010
 - deel 1: internet > telefoon > mondeling
 - deel 2: internet of papier
- Responsuitval tussen deel 1 en 2 veel groter dan voorheen

De Gezondheidsenquête sinds 2014

Een mini-herontwerp om de nadelen van het 2010-herontwerp weg te nemen

- Afschaffing van deelonderzoek 2
- Waarneming: internet > mondeling

Start nieuwe samenwerking: Consortium Leefstijlmonitor (LSM)

- kernvragen over leefstijl opgenomen in de GE
- nieuwe onderwerpen toegevoegd zoals seksuele gezondheid en ongevallen

De Gezondheidsenquête sinds 2014

Integratie European Health Interview Survey (EHIS) in GE:

- enkele vragen gewijzigd
- enkele vragen toegevoegd, zoals voeding

In 2014 hebben we ook vragen moeten schrappen

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

Resultaten Gezondheidsenquête in het nieuws

[Arbeid en inkomen](#) [Economie](#) [Maatschappij](#) [Regio](#) [Cijfers](#)

[Deel deze pagina](#)

[Lees meer over](#)
bevolkingsonderzoek
darmkanker
preventieve zorg
gezondheidsmeting
volksgezondheid

Meer mensen laten ontlasting onderzoeken

7-4-2018 00:00

© Hollandse Hoogte / Evert van Moort

Bijna 1 op de 5 mensen geeft aan in de afgelopen twee jaar ontlasting te hebben laten onderzoeken op de aanwezigheid van bloed. In 2014 was dat nog 1 op de 14. Dit meldt het CBS op basis van de Gezondheidsenquête 2017.

In 2017 gaf 19 procent van de Nederlanders van 16 jaar of ouder aan dat ze in de voorafgaande twee jaar een occultbloedtest hebben laten uitvoeren. Met deze test kan de aanwezigheid van kleine hoeveelheden bloed in de ontlasting worden opgespoord. Afhankelijk van de uitkomst kan bepaald worden of vervolgonderzoek nodig is naar (mogelijke) darmkanker.

Nieuw bevolkingsonderzoek naar darmkanker

In 2014 startte het RIVM met een [bevolkingsonderzoek naar darmkanker](#). Dit wordt gefaseerd ingevoerd tussen 2014 en 2019. Uiteindelijk worden alle mannen en vrouwen van 55 tot 75 jaar hiervoor iedere twee jaar uitgenodigd.

Resultaten Gezondheidsenquête in het nieuws

NieuwsCultuur & Leven

de Volkskrant

Q ZOEKEN

INLOGGEN

Wetenschap

CBS: steeds meer mensen doen mee aan onderzoek naar darmkanker

Steeds meer Nederlanders laten hun ontlasting onderzoeken om mogelijke darmkanker tijdig op te sporen. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) liet een op de vijf mensen van 16 jaar of ouder in de afgelopen twee jaar hun poep onderzoeken op de aanwezigheid van bloed.

9 april 2018, 00:17 - Bron: ANP

In 2014 was dit nog een op de veertien. Met een zogeheten occultbloedtest kan de aanwezigheid van kleine hoeveelheden bloed in de ontlasting worden opgespoord. Afhankelijk van de uitkomst kan bepaald worden of vervolgonderzoek nodig is naar darmkanker.

Bloed in de ontlasting kan te maken hebben met darmkanker, maar er zijn ook andere oorzaken. Een 'colonoscopie', ofwel een inwendig onderzoek van de dikke darm, is een methode om daarover duidelijkheid te geven. Vorig jaar gaf 3 procent

AANBEVOLEN ARTIKELLEN

Onze wenkbrauwen bewegen niet voor niets: ze geven als een soort seinvlag subtiële signalen af
9 april 2018

Hoe moet de grootste deeltjesversneller op aarde eruit gaan zien?
6 april 2018

Schiphol moet duizenden vluchten extra toestaan in de tóch al drukke zomerperiode
5 april 2018

MEEST GELEZEN WETENSCHAP

1. Kabinet pakt regie terug, kan straks niet meer per ongeluk miljarden investeren in de zorg
2. Onze wenkbrauwen bewegen niet voor niets: ze geven als een soort seinvlag subtiële signalen af
3. Antirookbeweging opnieuw naar rechter in strijd tegen rookruimtes
4. Prostaat verwijderen leidt bij kwart van de mannen tot incontinentie
5. Hoopgevend: combinatie van pillen en praten biedt beste preventie tegen terugkerende

Resultaten Gezondheidsenquête in het nieuws

Arbeid en inkomen Economie Maatschappij Regio Cijfers

Deel deze pagina

Lees meer over

gezondheid
inkomensverdeling
ouderen

Eén op de vijf meldt slaapproblemen

16-3-2018 00:00

20 procent van de Nederlanders van 12 jaar of ouder had naar eigen zeggen in 2017 problemen met slapen. Zij vallen bijvoorbeeld moeilijk in slaap of worden te vroeg wakker. Vrouwen rapporteerden deze problemen vaker dan mannen, ouderen vaker dan jongeren en mensen met hogere inkomens minder vaak dan mensen met lagere inkomens. Dit blijkt uit nieuwe cijfers uit de Gezondheidsenquête van het CBS.

Eén op de vijf Nederlanders (12 jaar of ouder) meldde in de twee weken voorafgaande aan de enquête moeite te hebben gehad om in slaap te vallen, om door te slapen, of wordt te vroeg wakker. 10 procent meldde zelfs veel of heel veel [slaapproblemen](#) te hebben.

De cijfers over slaapproblemen zijn nieuw in de Gezondheidsenquête. De vraag luidt: 'In welke mate heeft u in de afgelopen 2 weken last gehad van problemen met slapen? Denkt u hierbij aan moeite met in slaap vallen, moeite om door te slapen, of te vroeg wakker worden.'

Problemen in het dagelijks functioneren

Van de mensen die rapporteerden dat ze slaapproblemen hadden, gaf 61 procent aan dat

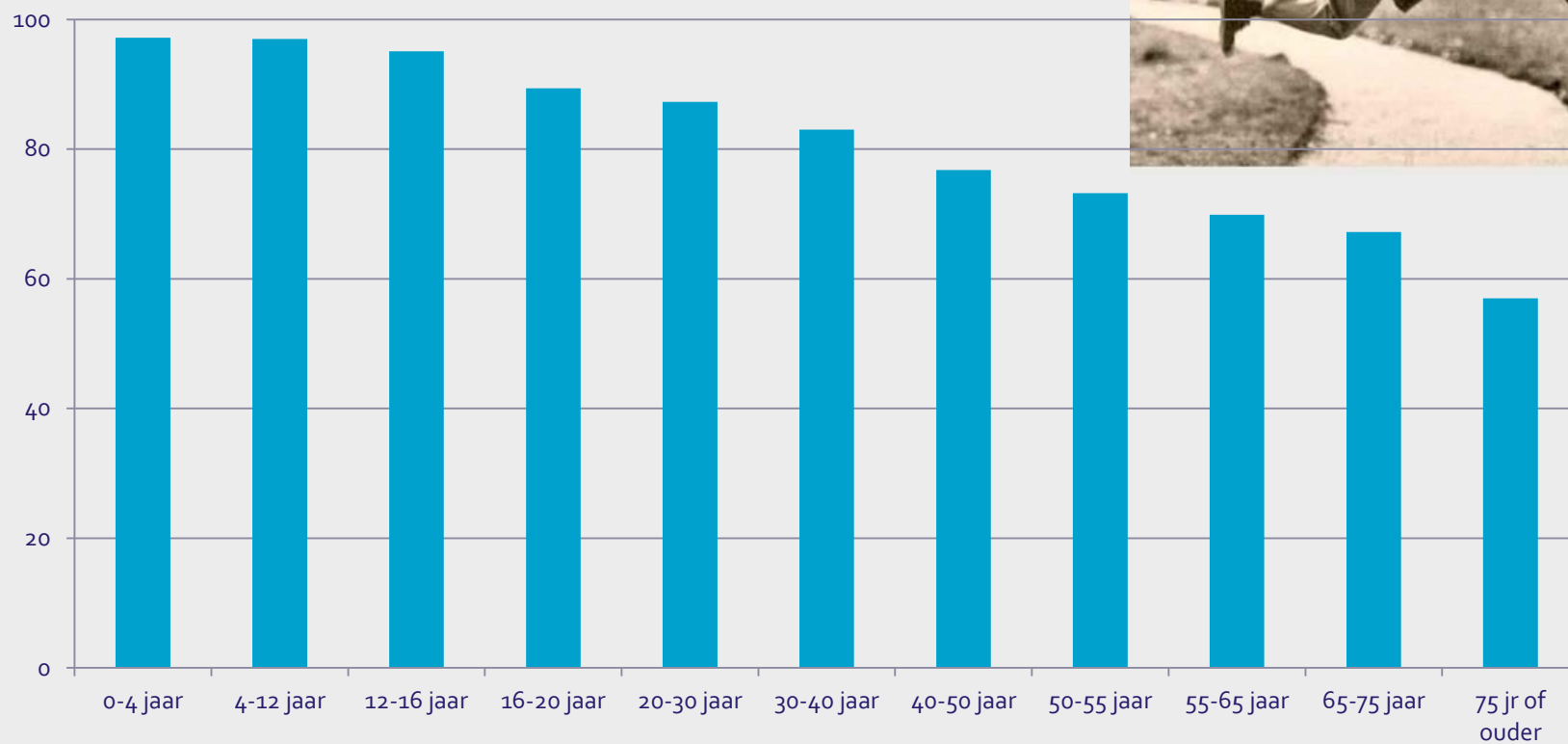
Resultaten Gezondheid - ervaren gezondheid

In 2017 noemde 79% van de Nederlanders van 0 jaar of ouder zijn of haar gezond goed of zeer goed

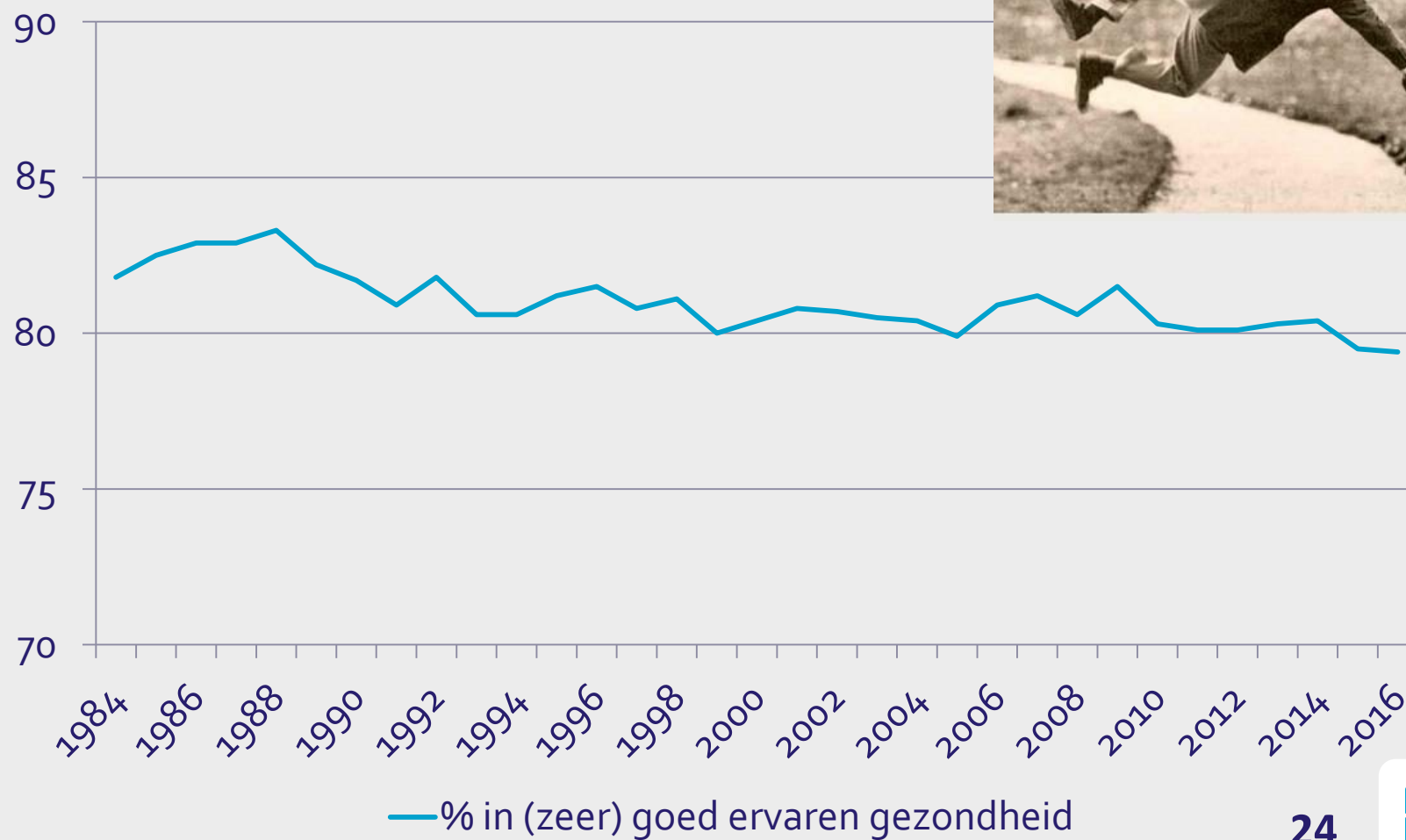
- Mannen: 82%
- Vrouwen: 77%

Gezondheid - ervaren gezondheid

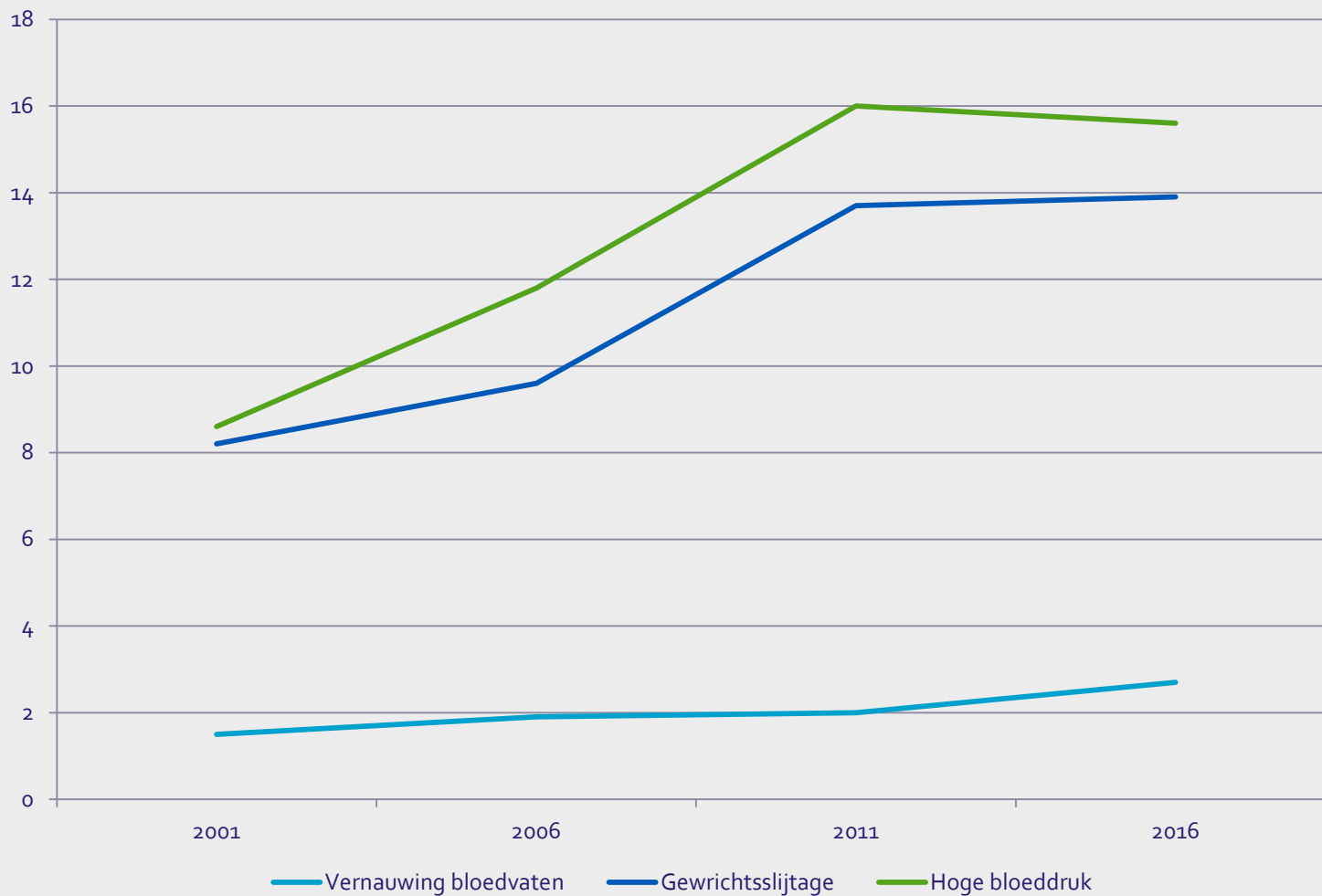

■ Percentage met als (zeer) goed ervaren gezondheid

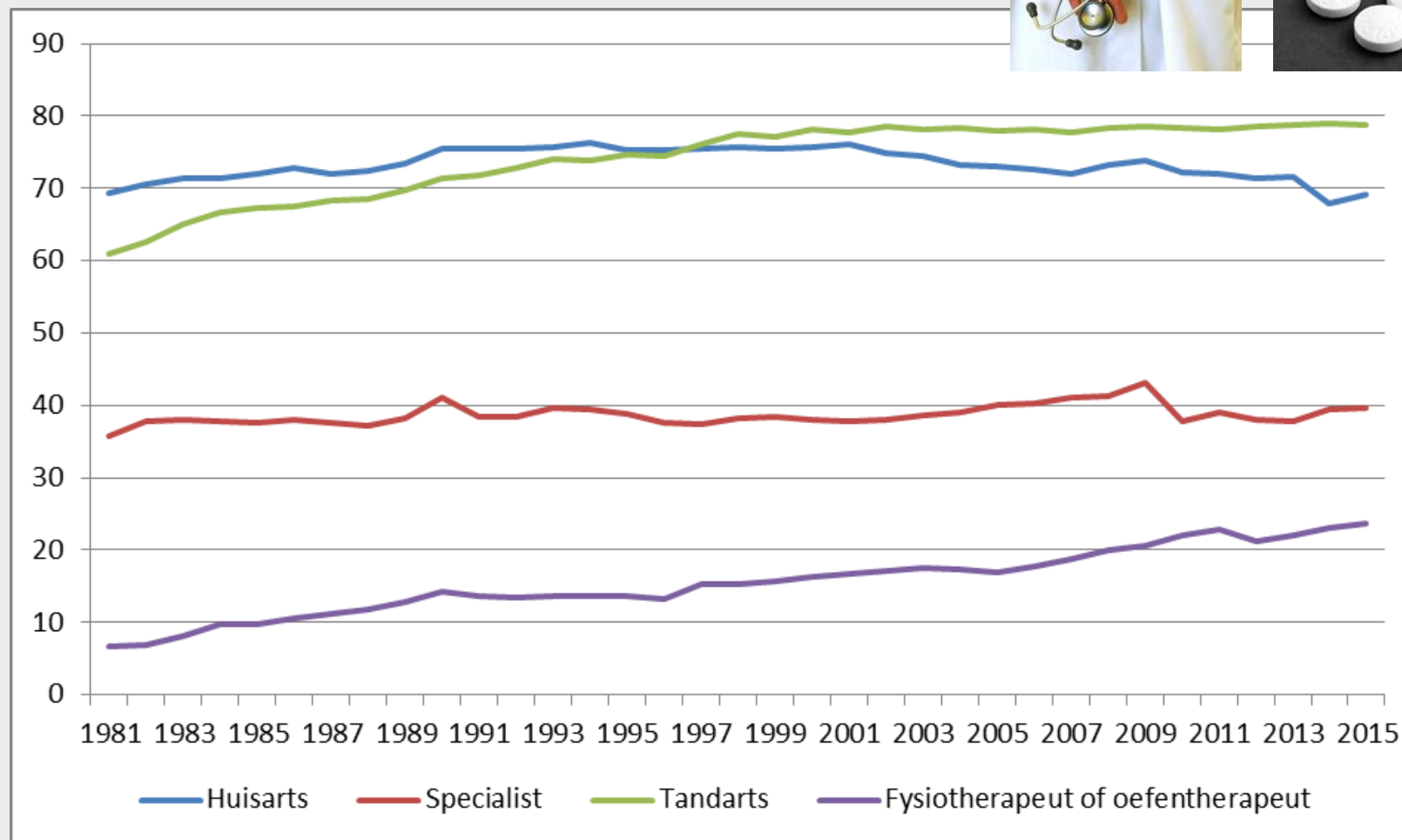
Gezondheid – ervaren gezondheid

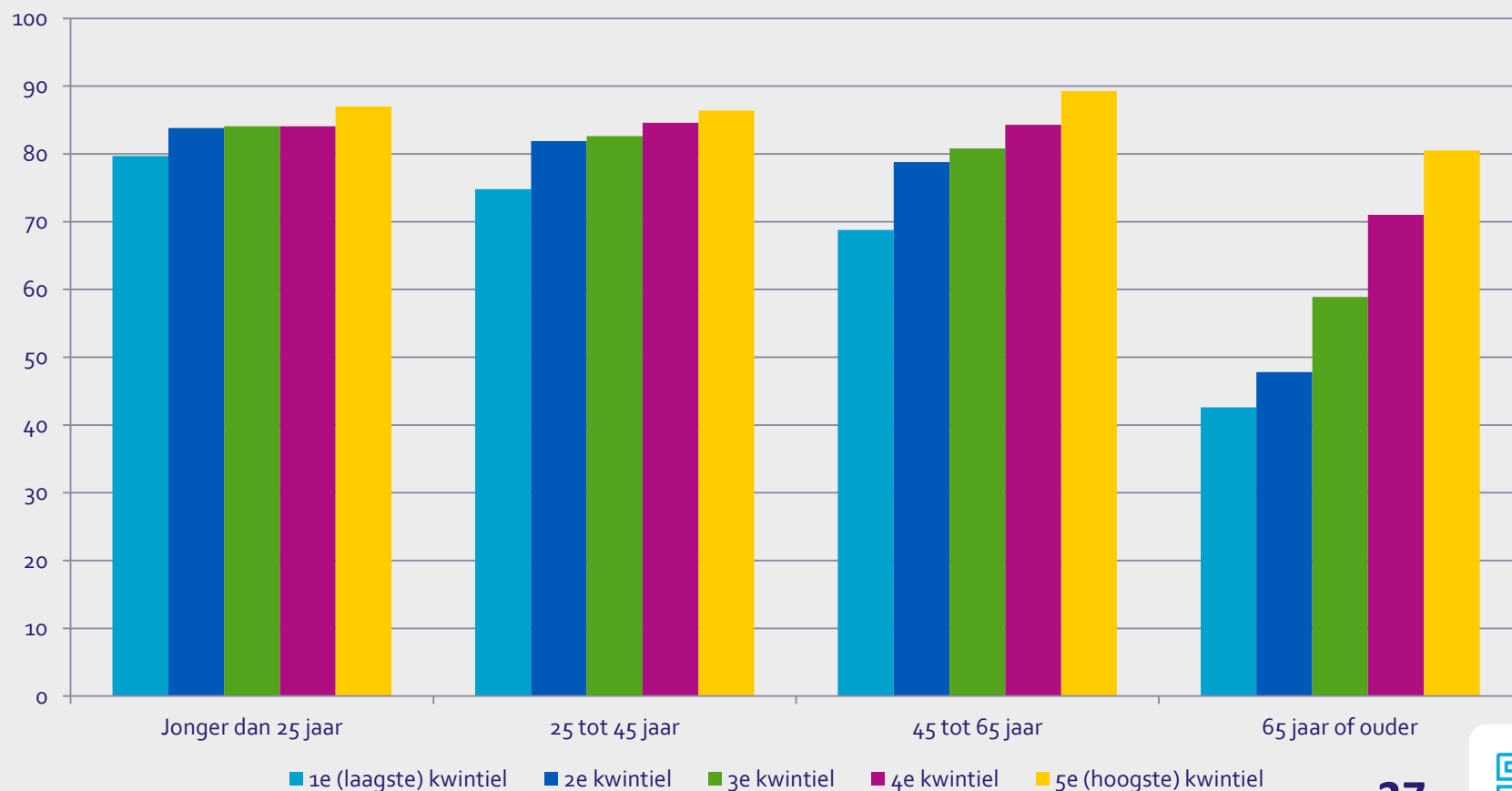
Gezondheid – chronische aandoeningen

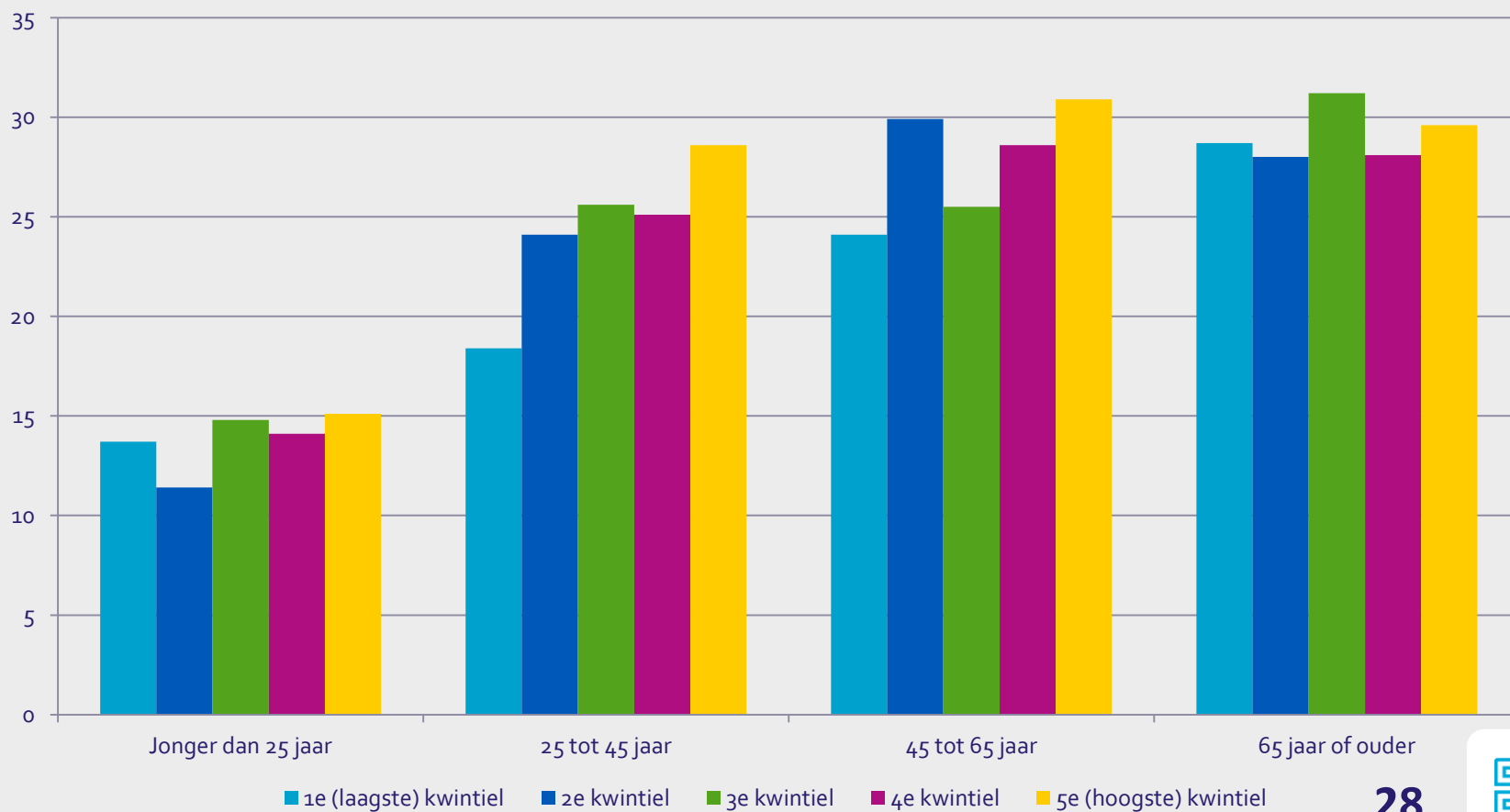
Zorggebruik – trends sinds 1981

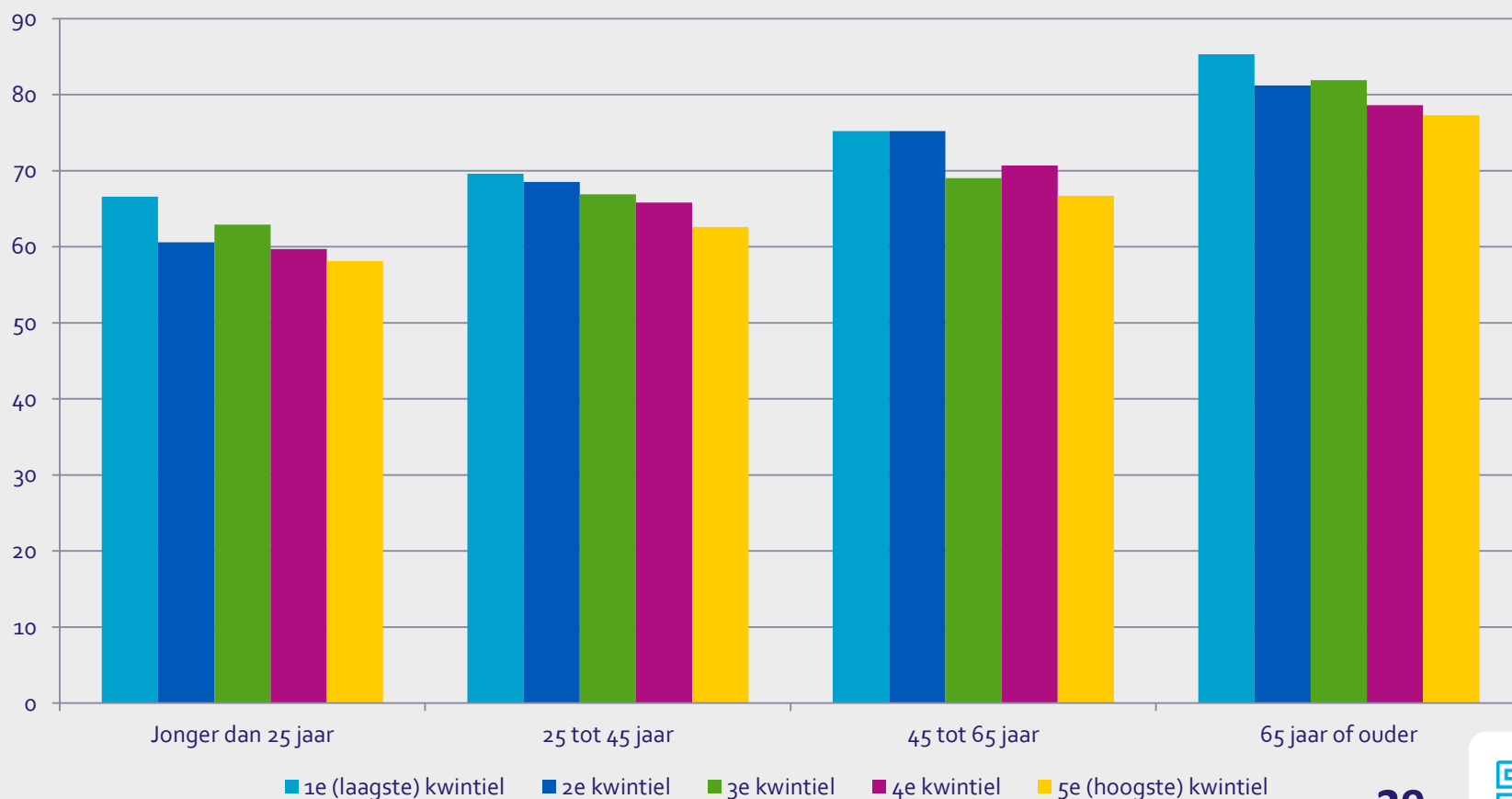
Zorggebruik – tandartscontact naar inkomen

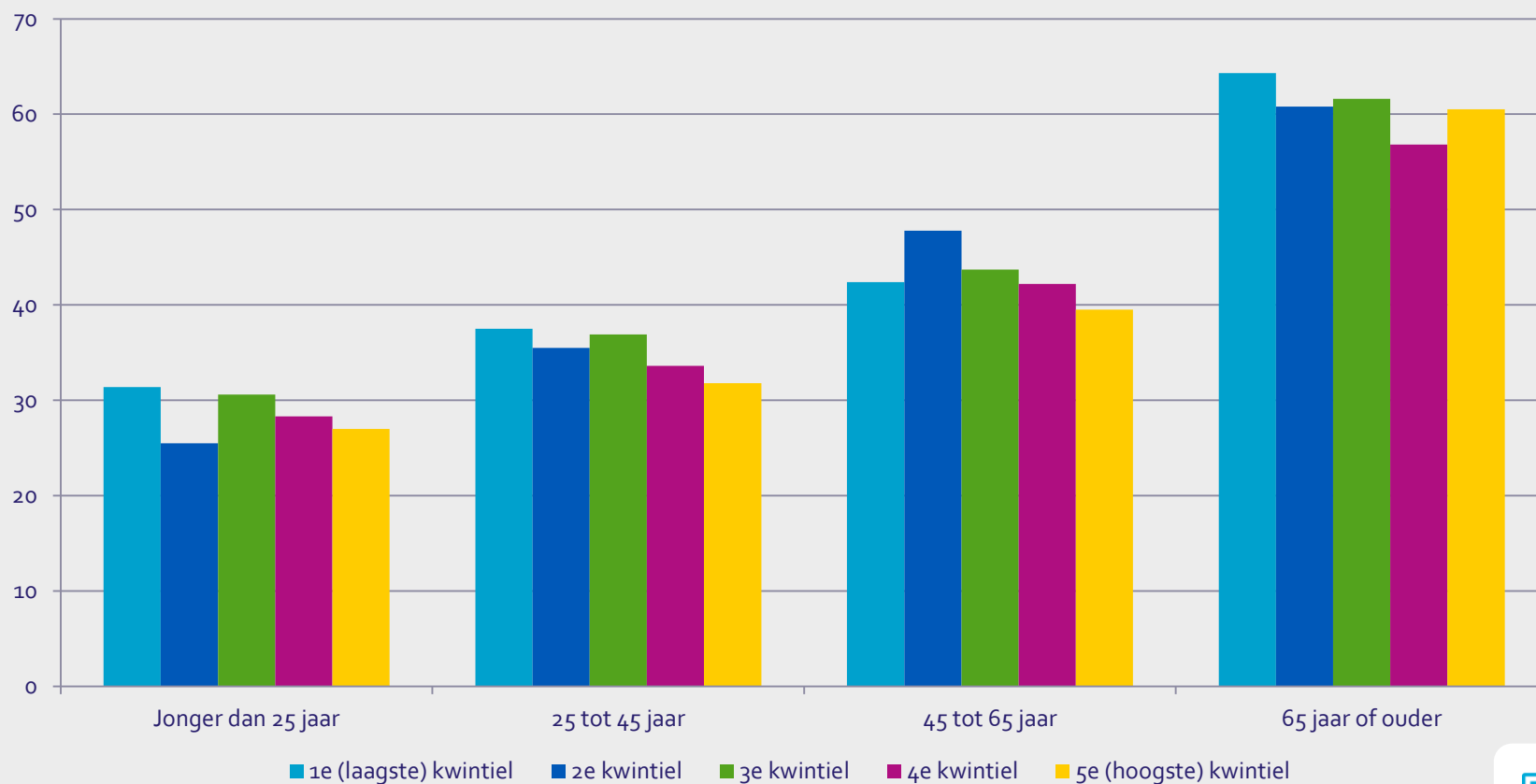
Zorggebruik – fysiotherapie naar inkomen

Zorggebruik – huisartscontact naar inkomen

Zorggebruik – specialistcontact naar inkomen

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

Leefstijlmonitor sinds 2014

- In opdracht van VWS
- Samenwerkingsverband met:
 - RIVM
 - coördinator Leefstijlmonitor
 - vertegenwoordiger netwerk kernindicatoren sport en bewegen
 - vertegenwoordiger VoedselConsumptiepeiling.
 - GGD GHOR Nederland
 - Pharos
 - Rutgers
 - SOA Aids Nederland
 - Trimbos-instituut
 - VeiligheidNL
 - Voedingscentrum Nederland

Onderwerpen in de Leefstijlmonitor

- Roken
- Alcohol
- Drugs
- Bewegen
- Voeding
- Gezond gewicht
- Seksuele gezondheid
- Ongevallen

Opzet van de Leefstijlmonitor

Kern van de Leefstijlmonitor:

- Gezondheidsenquête (CBS)
- Peilstations-onderzoek (Trimbos-instituut)
- Health Behaviour in School-aged Children- onderzoek (HBSC Nederland)

Aanvullende modules van de Leefstijlmonitor:

- Module Bewegen en Ongevallen (RIVM, VeiligheidNL en CBS)
- Module Middelen (Trimbos-instituut, RIVM en CBS)
- Voedselconsumptiepeiling (RIVM)
- Seks onder je 25e (Rutgers en SOA AIDS Nederland)

Opzet van de Leefstijlmonitor

Kern van de Leefstijlmonitor:

- Gezondheidsenquête (CBS)
- Peilstations-onderzoek (Trimbos-instituut)
- Health Behaviour in School-aged Children- onderzoek (HBSC Nederland)

Aanvullende modules van de Leefstijlmonitor:

- Module Bewegen en Ongevallen (RIVM, VeiligheidNL en CBS)
- Module Middelen (Trimbos-instituut, RIVM en CBS)
- Voedselconsumptiepeiling (RIVM)
- Seks onder je 25e (Rutgers en SOA AIDS Nederland)

Aanvullende modules van de Leefstijlmonitor

LSM-A Bewegen en ongevallen

- in de oneven jaren vanaf 2015
- i.s.m. RIVM en VeiligheidNL
- steekproef: 0 jaar en ouder

LSM-A Middelen: roken, alcohol, drugs, doping

- in de even jaren vanaf 2016
- i.s.m. RIVM en Trimbos-instituut
- steekproef: 15 jaar en ouder

Opzet van de aanvullende modules van de Leefstijlmonitor

Design: internet > telefoon > mondeling

10.000 respondenten per jaar

Opzet en uitvoering van het onderzoek grotendeels vergelijkbaar met de GE

Resultaten zijn ook vergelijkbaar

Beschikbaarheid data aanvullende modules Leefstijlmonitor

Bestanden beschikbaar via remote access

Aanvraag moet worden goedgekeurd door de partijen van
het Consortium LSM

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

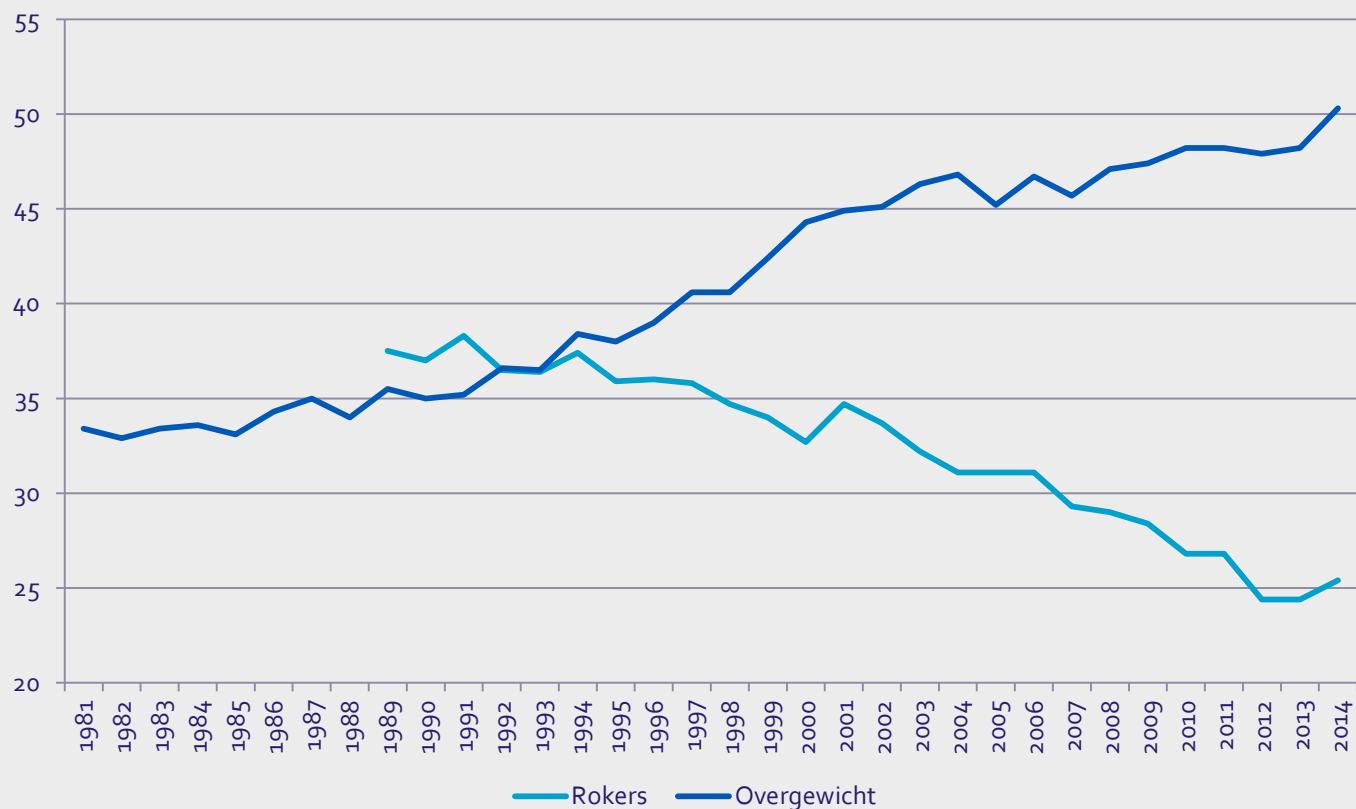
2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

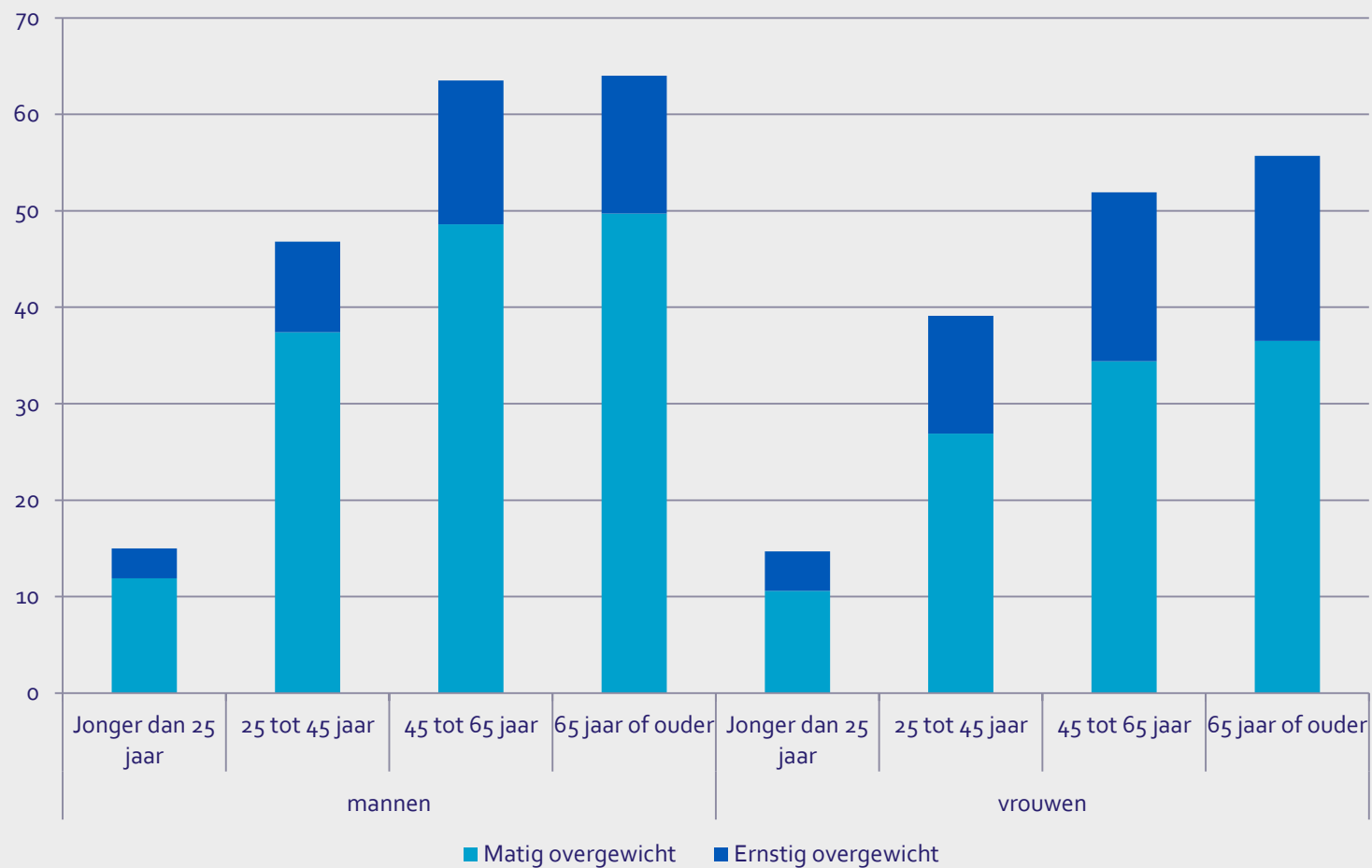
3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

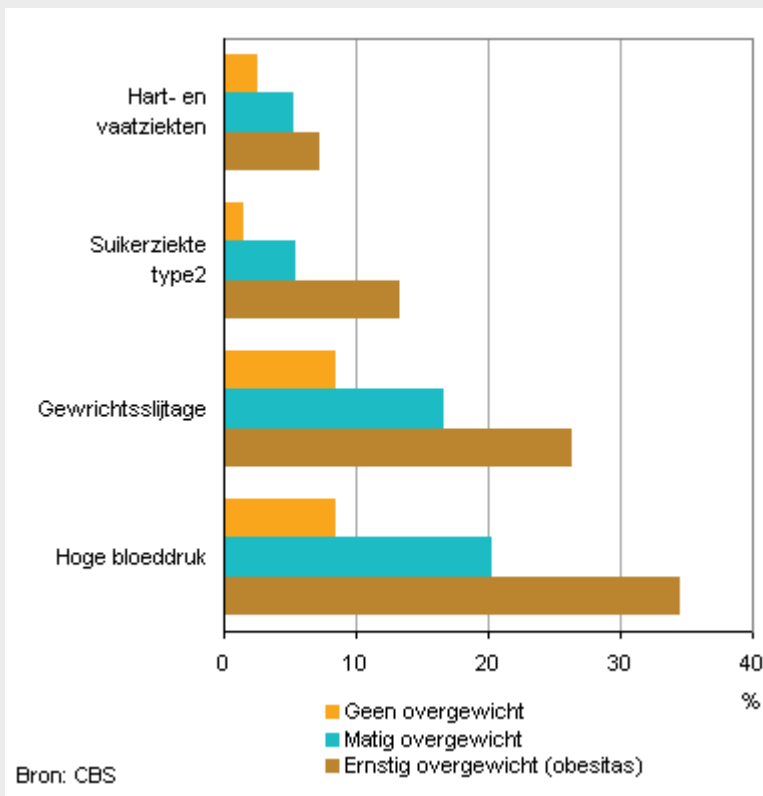
Leefstijl – trend in roken en overgewicht

Leefstijl – overgewicht

Leefstijl – overgewicht

Arbeid en inkomen

Economie

Maatschappij

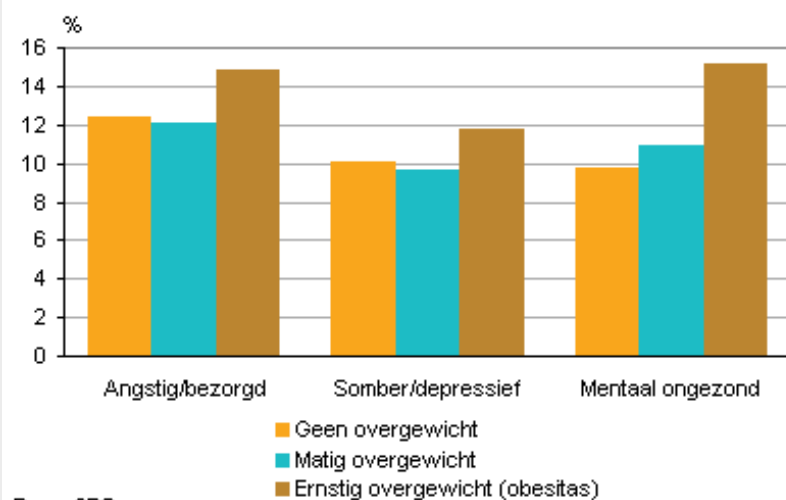
Regio

Cijfers

Obesitas gaat vaak samen met chronische aandoeningen

28-1-2014 09:30

Leefstijl – overgewicht

Arbeid en inkomen

Economie

Maatschappij

Regio

Cijfers

Overgewicht ouders en kinderen gaat vaak samen

12-8-2016 02:00

Deel deze pagina

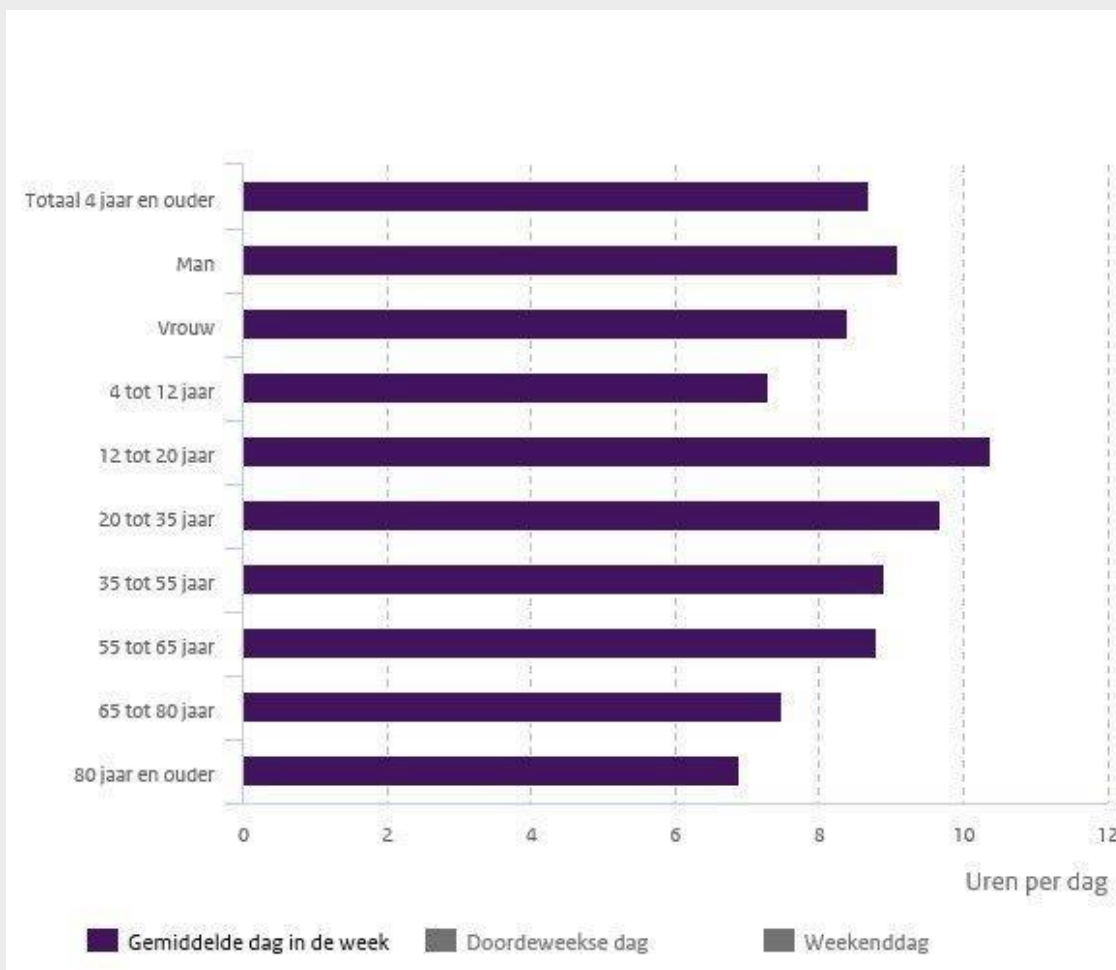
Lees meer over

overgewicht
body mass index
huishoudinkomen
herkomstgroepering

Overgewicht komt vaker voor bij kinderen van wie de ouders of verzorgers ook overgewicht hebben. Ook blijkt dat kinderen uit gezinnen met een laag inkomen vaker overgewicht hebben dan kinderen uit de hoogste inkomensgroep. Dit blijkt uit de Gezondheidsenquête/Leefstijlmonitor van CBS en RIVM, waarbij ouders het gewicht en de lengte van zichzelf en van hun kinderen opgeven.

Leefstijl – aantal uren zitten per dag, 2015

Leefstijl – zitgedrag

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

Gezondheidsmonitor

Eens in de 4 jaar samenwerking GGD'en, RIVM en CBS:
2012, 2016, 2020

Samenvoeging van gegevens over personen van 19 jaar of ouder uit:

- de CBS Gezondheidsenquête
- de Volwassenmonitor en de Ouderenmonitor van alle 25 GGD'en

Gezondheidsmonitor

- CBS trekt steekproef en voert de weging uit
 - deel van de vragen op elkaar afgestemd
 - waarneemmethodiek enigszins afgestemd
 - CBS en GGD'en doen hun eigen waarnemingen
 - uitkomsten worden samengevoegd in 1 databestand
- 400 duizend respondenten → laagregionale cijfers

Gezondheidsmonitor 2012: onderwerpen

- Ervaren gezondheid
- Chronische aandoeningen
- Beperkingen
- Lengte en gewicht
- Bewegen
- Alcoholgebruik
- Roken
- Mantelzorg geven

Gezondheidsmonitor 2016: onderwerpen

- Ervaren gezondheid
- Chronische aandoeningen
- Beperkingen
- Lengte en gewicht
- Bewegen
- Mantelzorg geven
- Mantelzorg ontvangen

Gezondheidsmonitor

Data van 2012 en 2016 beschikbaar via remote access

Eerst toestemming vragen aan Registratiecommissie bij het Loket Gezondheidsmonitors

Inhoud van de presentatie

1. Gezondheidsenquête

- Opzet en inhoud van de enquête
- Een korte geschiedenis
- Enkele resultaten

2. Leefstijlmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

3. Gezondheidsmonitor

- Opzet en inhoud van de enquête
- Enkele resultaten

Gezondheidsmonitor

Goede ervaren gezondheid per regio

Goed ervaren gezondheid 2016

Per GGD-regio, volwassenen van 19 jaar en ouder

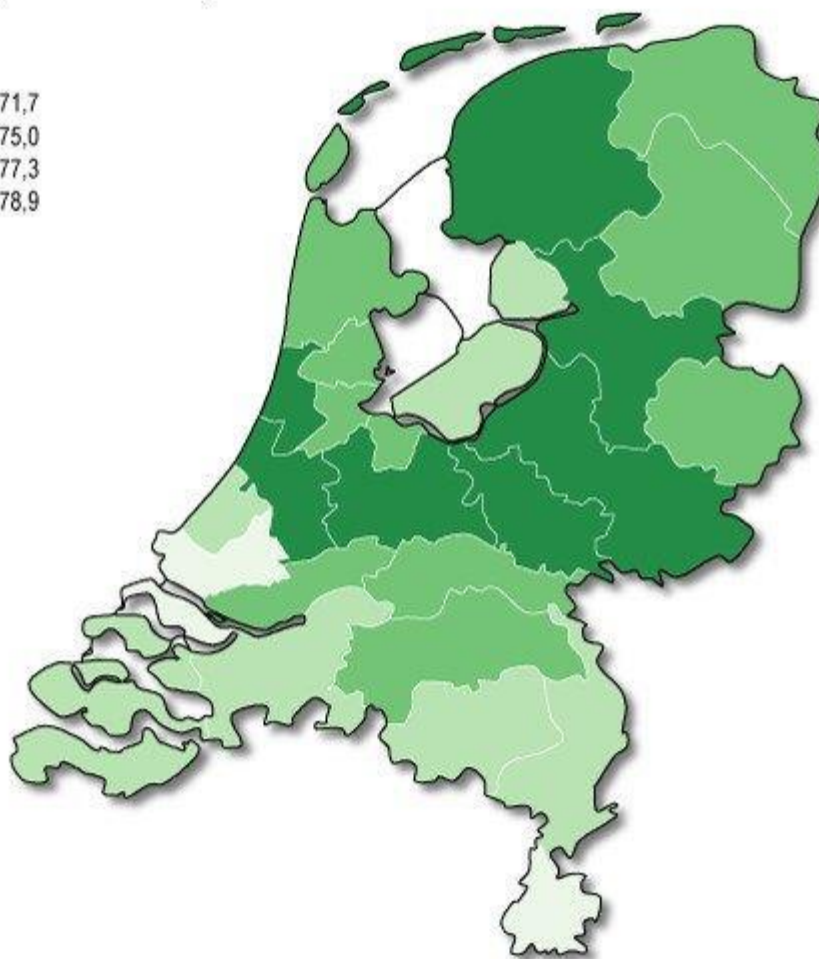
Percentage

69,5 - 71,7

71,7 - 75,0

75,0 - 77,3

77,3 - 78,9

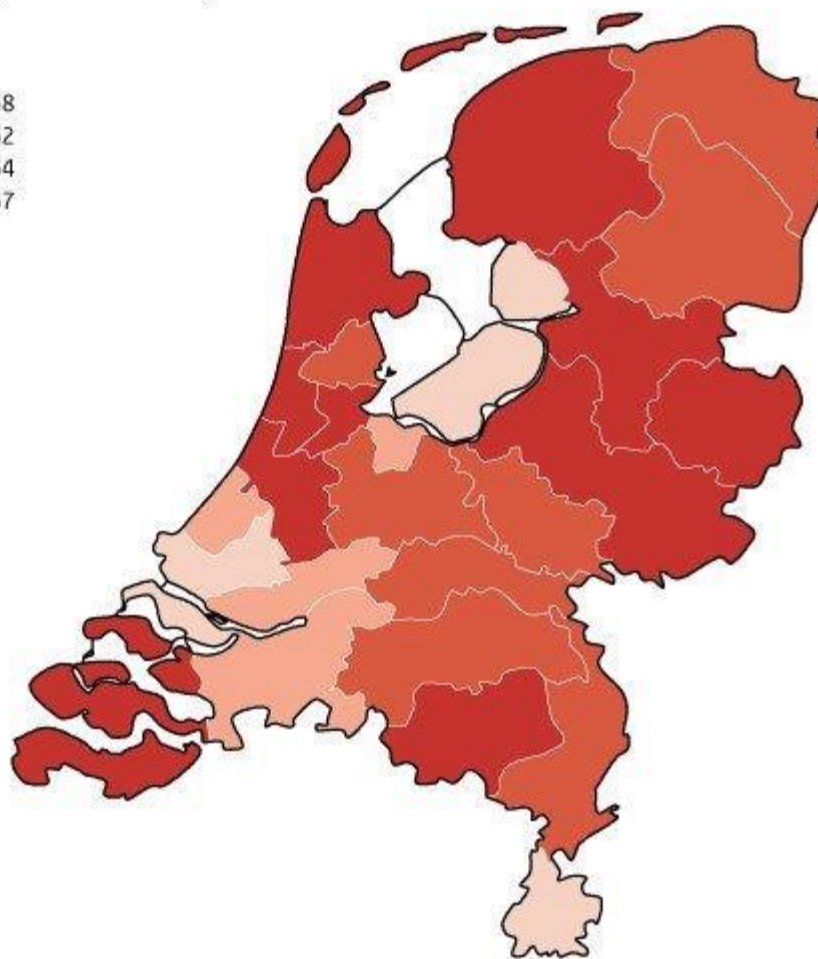
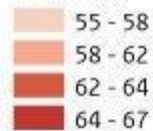

Gezondheidsmonitor Bewegen per regio

Beweegnorm 2016

Per GGD-regio, volwassenen van 19 jaar en ouder

Percentage

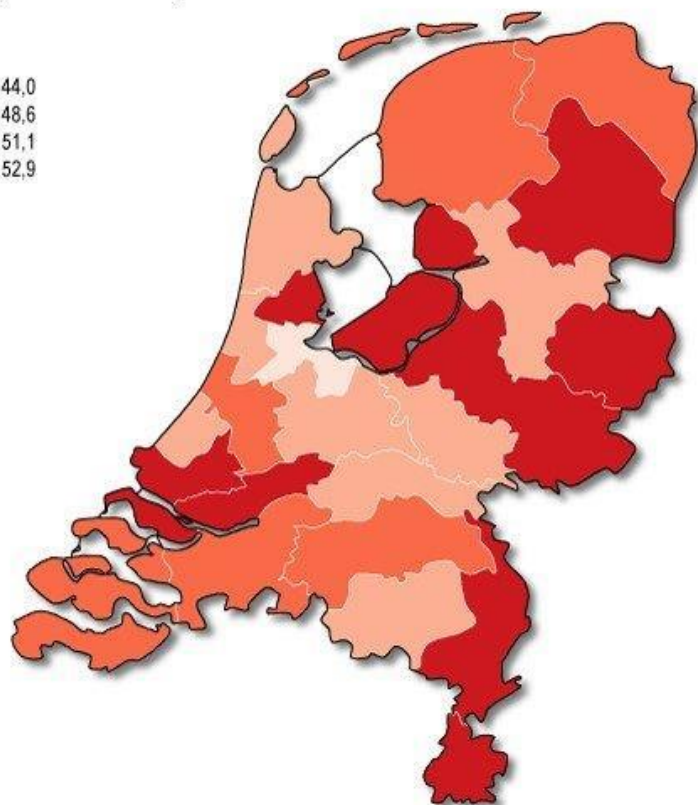
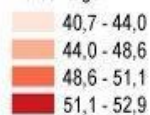
Gezondheidsmonitor

Overgewicht per regio

Overgewicht 2016

Per GGD-regio, volwassenen van 19 jaar en ouder

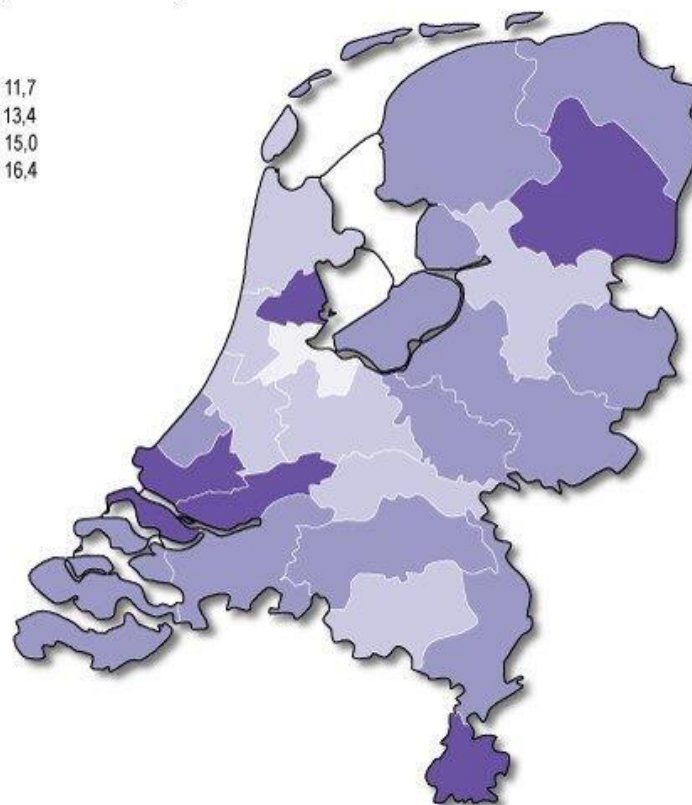
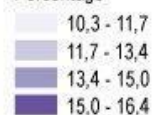
Percentage

Obesitas 2016

Per GGD-regio, volwassenen van 19 jaar en ouder

Percentage

Ten slotte

- De Gezondheidsenquête, Leefstijlmonitor en Gezondheidsmonitor bevatten veel interessante data over gezondheid, zorggebruik en leefstijl
- De Gezondheidsenquête is sinds 1997 beschikbaar via remote access, de Gezondheidsmonitor sinds 2012 en de Leefstijlmonitor sinds 2015
- Deze enquêtes kunnen worden gekoppeld aan registers